

Tótkomlóstól Komáromig

► „Immáron kilencedik alkalommal tölthettem együtt a nagyünnepi időszakot a komáromi hitközség tagjaival, jólesik, hogy minden évben számítanak rám. A zsinagógában és a díszteremben a megjelentek többségét már régi ismerősként üdvözölhettem...” A teljes interjúnk Balogh Istvánnal lapunk 3. oldalán olvasható.

Chanuka Komáromban a Pressburger Klezmer Banddel

Komáromi Zsidó Hitközség idei chanukai ünnepségét **2019. december 22-én, vasárnap 14:30-kor** tartjuk a Menházban. Az első gyertyagyújtásra a gyermekeket és a felnőtteket egyaránt várjuk. Fellép a Pressburger Klezmer Band.

A belépés díjmentes. A program Bethlen Gábor Alapkezelő, Komárom városa a JHF, a JCD, JDC, az EZRA Alapítvány és a Kisebbségi Kulturális Alap támogatásával valósul meg. Ünnepeljenek Önök is velünk! ◀

A KZSH kiemelt programjai a 2020. évben

ENSZ Holokauszt Emléknapi és Tu Bi Svat – 2020. január 26., vasárnap

Purim – 2020. március 10., kedd

Széder este – 2020. április 8., szerda

Komáromi Napok – **Jom Haazmaut** – 2020. április 29., szerda

Mártírnap – 2020. június 7., vasárnap

Zsidó Kultúra Európai Napja – 2020. augusztus 30., vasárnap

Erev Rosh Hasanah – 2020. szeptember 18., péntek

Rosh Hasanah I. napja – 2020. szeptember 19., szombat

Kol Nidre – 2020. szeptember 27., vasárnap

Jom Kippur – 2020. szeptember 28., hétfő

Szukkot – 2020. október 5-8., között

Chanuka – 2020. december 13., vasárnap

Szerkesztői gondolatok

Beteglátogatóban járunk a budapesti MAZSI-HISZ Szeretetkórházban bátyámmal az Amerikai úton, péntek délután van. Mielőtt haza indulnánk, betérünk a helyi imaterembe. Lassan gyülekezik a közösség, az imára jövő/hozott betegek, s néhány környékbeli. Befut a rabbi is, közösen fogadjuk az ünnepet. Sok zsinagógában jártam már, de ez most egészen különleges. Azt is mondhatnám, megrázó. A hit, a hagyományokhoz való ragaszkodás szinte tapintható. Mintha az ima minden szavának különös súlya lenne itt, a kórház falai között. Amikor előttem pár méterre az állva mondott résznél, az egyik bácsi minden erejét összeszedve próbál felállni a kerekesszékeből, sajnos kevés sikerrel, szinte megszakad az ember szíve. A hatása alá kerülök az ezekben a percekben átélteknek, miközben a résztvevők hitvitát folytatnak egy másik imarészlet tekintetében. Lehet, addig kéne többet járnom a tanulás házába, amíg odavisz a két lábam? – merengek a valláshoz kötődő viszonyomról. Hallgattassanak meg az imák, múljanak el a fájdalmak, s adja az Ő'való, hogy mindenki még nagyon sokáig eljöhessen a kabalat sabatra a gyógyító intézmény ódon falai között, vagy inkább odahaza! ◀

PASZTERNÁK
ANDRÁS

Közösségi mozaik – kép(ek) a hitközség múltjából –

▶ A Menházat és a zsinagógát ábrázoló felvétel az 1980-as években készült egy az épület állapotát felmérő átfogó tervdokumentáció részeként. A komáromi Menház 1896-ban épült, mint idős zsidó polgárok otthona, menhelye. Az „L” alaprajzú épület sarokházként áll, főbejárata az utcasarokról nyílik. Földszintes, eklektikus stílusú épület, számos neogót elemmel. Homlokzata vakolatlan „szappantéglából” épült. Az épületben, az északi szárny hátsó traktusában egy zsinagógát is emeltek. Fennmaradt a zsinagóga eredeti bútorzata, padokkal, tóraszekrényvel, olvasó állvánnyal. Az épület, amely ma Komárom zsidóságának vallási és kulturális központjaként működik, része a Szlovákia zsidó örökségét bemutató kulturális útnak.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy

10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

vagy

IBAN: SK525200000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

A HH-t, a KZSH-t és a Shalom klubot támogatták: Franz Schmidek (Bécs) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

Téli szünet: a KZSH irodája 2019. december 23-tól 2020. január 6-ig zárva tart. Sürgős ügyekben a kile@menhaz.sk címen vagyunk elérhetőek.

Megkezdődött 2019. évi pályázataink elszámolása és folytatódott a 2020-ra szóló pályázatok benyújtása.

A programokra vonatkozó javaslatokat továbbra is várjuk elérhetőségeinken.

Chanuka Győrben

A győri zsidó közösség **december 29-én 15-18 óráig** tartja hagyományos Chanukai ünnepségét, az Öt Templom Fesztivál keretén belül, melyre szeretettel meghívja a határon túli közösségeket is.

A rendezvényen közreműködnek: Totha Péter Joel, győri főrabbi, Dévényi Dávid, kántor és az Aborder Klezmer Band. A részvétel ingyenes, de előzetes regisztrációhoz kötött a info@ottemplom.hu email címen. ◀

-p-

Támogatóink / naši sponzori:

„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

Tótkomlóstól Komáromig

Beszélgetés Balogh Istvánnal

Szeptember 1-jén Kehila-díjban részesültél a komáromi Menházban, gratulálunk! Évek óta jelen vagy az közösség életében, kérünk, pár szóban mutakozz be a Hitközségi Híradó azon olvasóinak, akik nem ismernek személyesen!

Balogh István vagyok, 1986-ban születtem, a dél-békési Tótkomlósról származom. Kétnyelvű közegben nőttem fel, szlovák-magyar két tanítási nyelvű általános iskolába jártam, ez is hozzájárult ahhoz, hogy Komáromban kezdettől fogva otthon érezhettem magam. Családomban gyerekkoromtól kezdve sok pedagógus vett körül, ez is inspirált abban, hogy az érettségi után az OR-ZSE judaisztika tanári szakára jelentkeztem. Idén épp tíz éve, 2009 óta a Scheiber Sándor Gimnáziumban, 2013 óta pedig a Rabbiképzőben is tanítok. Bár az életem nagyobbik része Budapesthez köt, igyekszem hazajárni Komlóra és Békéscsabára is, mert az ottani hitközséghez tartozom, fontos számomra, hogy amiben csak tudom, segítek a békési zsidó közösséget.

Mit jelentett számodra ez az elismerés? Milyen érzésekkel térsz vissza időről-időre a komáromi közösség őszi nagyünnepeire, Széder-estjeire és egyéb rendezvényeire?

Immáron kilencedik alkalommal tölthettem együtt a nagyünnepi időszakot a komáromi hitközség tagjaival, jólesik, hogy minden évben számítanak rám. A zsinagógában és a díszteremben a megjelentek többségét már régi ismerősként üdvözölhetem, úgy érzem, hogy az évek alatt kialakult közöttünk egy meghitt kapcsolat, újévi otthonommá vált a komáromi zsinagóga és a kile. Ezért is nagy megtiszteltetés számomra a kitüntetés, büszke vagyok arra, hogy Kehila-díjas lettem, igyekszem a jövőben is megfelelni ennek az elismerésnek!

Nemrégiben védted meg PhD értekezésedet az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem doktori iskolájában, mely témára fókuszáltál kutatásaid során?

A témám a XVIII. századi magyarországi zsidó sírkövek voltak. A témaválasztásban és a disszertáció megformálásában nagy segítséget kaptam a konzulenseimtől, Dr. Bányai Viktória tanárnőtől és Dr. Oláh János tanár úrtól. Vidékiént korán szembesültem az egykor kiterjedt, majd a

holokauszt során megsemmisült zsidó közösségrendszer épített örökségének máig is tartó, folyamatos pusztulásával. Mindig foglalkoztatott az, hogy mit lehet tenni ennek a hatalmas örökségnek a megőrzéséért, emiatt döntöttünk amellett, hogy a legkorábbi, veszélyeztetett, fokozatosan eltűnő, legkorábbi magyarországi zsidó funerális emlékművet dokumentáljam és vizsgáljam. A kutatás során ötven temetőt jártam végig, több, mint ötszáz sírkövet írtam le. A dokumentálás és az írás nyolc évig tartott, nagy munka és nagy élmény volt. Izgalmas dolog korábban nem felismert regionális vagy nemzetközi összefüggéseket észrevenni, különleges feliratokat, motívumokat rögzíteni, amelyek új megvilágításba helyezik az eddigi eredményeket.

Egészen fiatalon kezdted el feltárni a Békés megyei zsidóság múltjának elfeledett történetét, könyveket írtál, előadásokat tartottál. Akad olyan terület a témán belül, amely rajta van az elvégzendő feladatok listáján, de még nem jutott rá idő?

Eddigi kutatásaim legnagyobb eredmények a Békés megyei zsidóság mártírjainak emléket állító emlékfalat tartom. A csabai hitközség erőfeszítései nyomán készülhetett el a fal, ami önmagában is különleges. Nem ismerek még egy olyan megyét, ahol egyetlen épített alkotáson - esetünkben a temetőt körülvevő emlékfalon - látható a megye összes mártírjának neve településként. Ennek az emlékműnek a befejezése egy fontos adósságunk. Van egy jókora fotó- és dokumentumgyűjteményem, a Békés megyei zsidóság hagyatéka, ez nem maradhat örökké a fiókomban. Az épített örökség digitális reprezentációjában is nagy lehetőségeket és feladatokat látok - ezzel kapcsolatban is vannak terveim csabai vonatkozásban.

Középiskolai, egyetemi oktatóként miként látod a magyarországi zsidó fiatalok hozzáállását a közösségük múltjához? 10-15 év múlva lesznek közöttük olyanok, akik fellapozzák a helytörténeti írásaidat?

A közösséghez tartozás igénye megvan

a zsidó fiatalokban, és azt tapasztalom, hogy a különböző árnyalatokat képviselő közösségek, zsinagógák, szervezetek is egyre innovatívabban törekuszenek a megszólításukra. Sok lelkes, tehetséges, a zsidóságához különböző formában ragaszkodó diákot tanítok évről évre, ez engem optimizmussal tölt el. Egyre erősödik az örökségorientált szemlélet. Szarvason nagy hagyománya van a múltkutató napoknak, a gimnáziumban tapasztalom, hogy az ennek nyomán kialakuló fogékonyságra már lehet építeni. Emellett virágkorukat élik a fiataloknak is szóló, általuk is kedvelt tematikus séták például a pesti zsidónegyedben, ezek azt jelzik, hogy van értelme a kutatásnak, csak meg kell találni azokat a formákat, amelyeken keresztül a mai generációkat meg tudjuk szólítani.

Lapunk hasábjain rendszeresen közöljük a komáromi zsinagógában elhangzó ünnepköszöntő beszédeidet, tanításaidat, mennyire kihívás folyamatosan új üzeneteket találni a XXI. századi közösségek tagjainak?

Ros Hasana és Jom Kipur a zsinagógai ünnepeink két legfelelőbb, mély emberi érzésekkel telített alkalma. Az életünkkel, a döntéseinkkel, az idő múlásával kell számot vetnünk, átgondoljuk a múltat és közben a jövőbe tekintünk. Sokfélék vagyunk, különböző a viszonyunk a hagyományokhoz, ezért is szeretem az előadásaimat midrásokkal, versekkel és prózával illusztrálni. Figyelek a közösség tagjainak visszajelzéseire, kíváncsi vagyok a benyomásaikra. A magam lehetőségeivel igyekszem hozzájárulni ahhoz, hogy mindenki, aki eljön ilyenkor a zsinagógába emellett, hogy megismeri, át is érezze ezeknek a különleges napoknak a tartalmát, üzenetét, hogy hazavigye magával az ünnep élményét. ◀

PA

Felmenők – a családfakutatás

Beszélgetés Lengyelfi Edittel

Lengyelfi Edit vagyok, Budapesten élek férjemmel és két gyermekemmel. Személyes indítatásból kezdtem el saját családom múltját felderíteni. A családkutatással gyakorlatilag gyerekkorom óta foglalkozom. Az általános iskolás éveimet külföldön töltöttem édesanyámmal, és ezekben az években nagyon hiányoztak az itthon maradt családtagjaim.

Emlékszem, amikor hazalátogattunk, mindig kértem nagyszüleimet, hogy meséljenek gyerekkorukról, a családjukról. Volt egy fiók telis-tele régi fényképekkel, igazi kincsebánya, most is az oromban érzem az öreg fotók illatát. Annak ellenére, hogy sokat meséltek nagyszüleim, utólag kiderült, hogy rengeteg a titok a családjukban. Névváltoztatás, örökbefogadás, eltitkolt testvér, előző házasság, gyilkosság, stb. Tehát a saját családom titkainak felderítésével kezdődött minden, és a múlt értékei iránti vonzalom azóta is tart, a kutatás szenvedéllyé vált. Először hobbi volt, majd egyre többen, egyre tágabb körben kérték segítségemet családfájuk elkészítéséhez. Akkoriban a versenyszférában dolgoztam, szabadidőmben kutattam. Gyermekeim születése óta szépen lassan leépítettem minden egyéb munkatevékenységet, és a családkutatásé lett a főszerep. Mellette családterápiát tanulok.

Miért fontos az embereknek 2019-ben, hogy megismerjék a családjuk múltját, eredetét? Lehet kategorizálni az Önhöz fordulókat?

Az elmúlt 2-3 generáció életét a térségben gyakran titkok övezik, főként a politikai és társadalmi hatások következményeként. Most lett középkorú az első olyan generáció, akik már többé-kevésbé egy olyan világba születtek, ahol nem cél a múlt elhallgatása és az igazság megismerésére vágyunk. A világ is sokat változott, ma már nem kell eltitkolni egy törvénytelen gyermeket, válást, örökbefogadást, vagy a származást. Azt tapasztalom, hogy az emberek egy része 40-50 éves korában kisebb-nagyobb önismereti folyamatba kezd. Foglalkoztatja őket a múlt, a jövő, a gyökerek, az élet értelme. Az előbb említett, igazság megismerésére vágyó nemzedék épp ebben az életkorban van, így mostanában viszonylag népszerűvé vált a

múlttal való szembenézés. És az sem elhanyagolható, hogy ma már bármilyen információhoz sokkal könnyebb hozzáférni, mint akár 10 évvel ezelőtt.

A hozzám fordulókat egyértelműen két csoportra lehet osztani. Az egyik fajta megkeresés célja általában valamilyen ajándék készítése. Nagypapa 90 éves lesz, és nagyon örülne egy családfának. Ilyenkor a fő motiváció, hogy minél messzebb menjünk vissza az időben, és annak is nagyon örülnek, ha találunk nemesi szálat, híres rokont.

A másik fajta megkeresés terápiás jellegű. Az illető általában önismereti folyamatban van, vagy terápiára jár, és ennek keretében szeretné, ha megvizsgálnám 3-4 generációig visszamenőleg a felmenőit. Ilyenkor transzgenerációs szempontból közelítem meg a kutatást, nem készül el a teljes családfa, a nagy-déd-ükszülok életére és halálára koncentrálok. Ha a szorongást vagy elakadást az okozza, hogy az illető cipeli valamely ősének terhét, akkor a terápiával úgy tud továbbhaladni, ha megszűnik a titok, és szembenéz a múltban történt traumával. Az elmúlt 1-2 évben az utóbbi, terápiás célú megkeresések aránya jóval több.

Miért bízzuk a családfakutatást a szakemberre?

A családfakutatás nagyon időigényes és molyolós. Az anyakönyvek laikusok számára általában nem, vagy nagyon nehezen olvashatók.

Folytatás a következő oldalon.

Folytatás az előző oldalról.

Latinul, németül, héberül, görögül, stb. íródtak, régi kézírással, tele vannak rövidítésekkel. Nem egyértelmű, hogy hol keresendők a különböző anyakönyvek, jártasságot igényel a sokféle adatbázisban és levéltárakban való eligazodás. Amennyiben terápiás célú kutatás történik, ott pedig nem árt a pszichológiai ismeret, érdemes tudni, hogy milyen jellegű információt keresünk a múltban, ami hatással lehet az utódokra.

Természetesen egyáltalán nem kötelező szakemberre bízni a kutatást, ha valakinek van kedve, ideje, energiája, türelme, akkor biztatni szoktam, hogy maga vágjon bele, mert ez egy izgalmas (idő)utazás.

Mennyire hozzáférhetőek a XIX. és XX. század archívumai, melyek a vizsgálat legfontosabb forrásai?

A kutatás elsődleges forrásai az anyakönyvek (születési, házassági, halotti). Ezen kívül dolgozom gyászjelentésekből, korabeli újságokból, kutatok temetőben, választási jegyzékekben, stb. 1895 októberétől vezették be a polgári anyakönyvezést, azelőtt a különböző egyházak anyakönyveiben lehet keresni. A hozzáférhetőség szempontjából nagy könnyebbséget jelent, hogy a dokumentumok nagy részét digitalizálták, így ma már a kutatás nagy százalékban gyakorlatilag monitoron zajlik a levéltárban is. De hiába lettek technikailag könnyebben elérhetőek az információk, az adatvédelmi törvény folyamatos szigorítása viszont nagymértékben nehezíti az adatokhoz való hozzáférést, így a kutatás megkezdése előtt, a megrendelő aktív közreműködésére van szükség, hogy megfelelő kiinduló adatot biztosítson, amivel már elindulhat a ku-

tatás. Nehezítő tényező lehet továbbá, hogy a két világháború során sajnos sok anyakönyv megsemmisült.

A közösségi családfakutató portálok, az egyre népszerűbb DNS-tesztek megváltoztatják a XXI. század családfakutatóinak mindennapi munkáját?

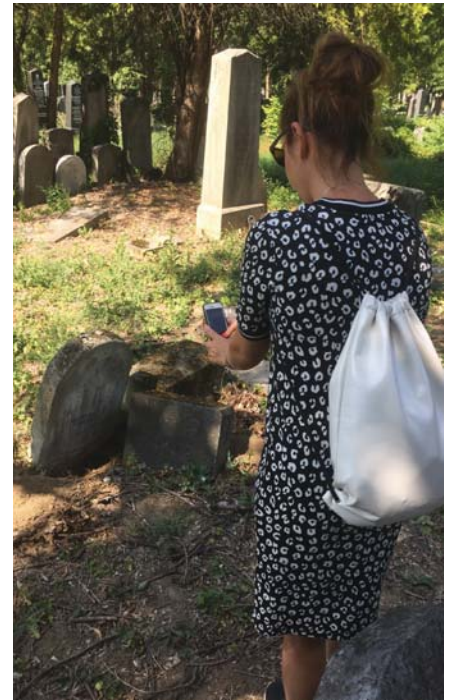
A mindennapi munkában én egyelőre nem érzékelek változást. Viszont megjelent egy újfajta megkeresés: XY a DNS teszt eredménye alapján a közösségi családfakutató oldaltól üzenetet kap, hogy egyezése van NN-nel, valószínűleg másodunokatestvérek. Van, aki ilyenkor abban kéri a segítségemet, hogy derítsem ki a tényleges rokoni kapcsolatot XY és NN között.

Mennyi ideig tart átlagosan egy kutatás, mi a végeredménye a megrendelő számára?

Amennyiben egy családja elkészítése a cél, úgy 3-4 hónapnyi kutatási idővel lehet számolni. Ha transzgenerációs hatásokat vizsgálunk, ott rövidebb időre, néhány hétre van szükség. A megrendelő a kutatás lezárultával megkapja az összes megtalált anyakönyv és egyéb dokumentum másolatát, a megrajzolt családfát, illetve egy családtörténeti összefoglalót, amelyet az anyakönyvekből megismert információk alapján írok. Ebből kiderül az ősök foglalkozása, lakhelye, vallása, származása, esetleges törvénytelen gyermekek, válások, halálokok, stb.

Vannak-e valamilyen specialitásai a zsidó felmenők kutatásának? Ha igen, melyek ezek?

Míg a keresztény anyakönyvek vezetése az 1790-es évek végétől vált kötelezővé, addig az izraelita anyakönyvezés 1850-től

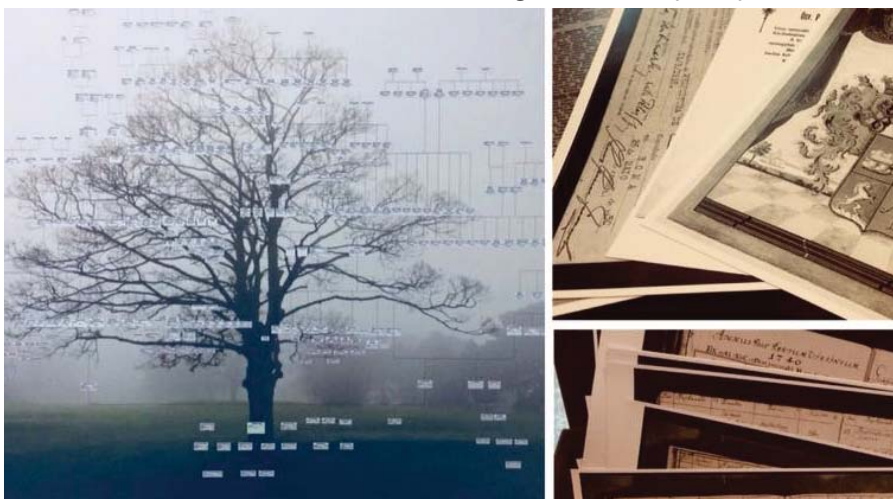

lett csak kötelező. Bár van, ahol fellelhetőek ennél korábbi anyakönyvek, kiszámíthatatlan, hogy a keresett őst azokban megtaláljuk-e. Tehát jó eséllyel csak 1850-ig lehet visszamenni az anyakönyvek alapján. Ezt nehezíti, hogy a vészkorszak idején nagyon sok anyakönyvet elégettek, megsemmisítettek, ezért sajnos előfordul, hogy semmilyen információ nem maradt. Az viszont könnyíti a kutatást, hogy a zsidó temetőben megmaradnak a sírok. Így gyakran a sírkövekről lehet megtudni a kutatás következő lépéséhez szükséges információt. Specialitás még a névadás: míg keresztény anyakönyvekben néha nehéz eligazodni az egy családon belüli több azonos nevű rokon között (nagyapa, apa, fiú mind azonos néven szerepel), addig ilyen a zsidó anyakönyvekben nem fordul elő. De említhetném még a házassági anyakönyvekben a tanúkat, akik általában az apák, míg a keresztény anyakönyvekben gyakran a keresztszülők.

A névváltoztatások is kihívást jelenthetnek, főleg, ha a család esetleg nincs is tisztában a zsidó származással. Gyakran okozok meglepetést.

Miként tudnak kapcsolatba lépni Önrel az érdeklődők?

Általában Facebook-on szoktak megkeresni, a Felmenők című oldalamon (www.felmenok.hu) családtörténeteket és érdekességeket is olvashatnak. ◀

PT-PA

PASZTERNÁK
ANDRÁS

Kék-fehér hétköznapok

89. fejezet: Esik az eső

(2012. október 2.)

A lighogy befejeződött a yom kipuri 25 órás böjt, s az egy napra "leállt" izraeli élet felpörgött, sátrak hada kezdett kinőni a földből, jelezvén a közelgő szukot ünnepét. Kertek, erkélyek, lakótelepek díszes ékei lettek a pálmaágakkal fedett, díszes átmeneti hajlékok. Amerre a szem ellát, mindenhol találkozhatunk ezekkel. Az ünnep alatt itt étkeznek, itt gyűlnek össze a családok, barátok. Sokakat meglepve, idén az esős időszak sem váratott magára. Már szombaton, egy nappal az ünnep beköszöntése előtt elkezdett cseperegni az égbolton gyülekező sötét fellegekből. Tegnap újra esett, s a hét végére is vár ránk egy kis zuhó. Az ünneplés mellett az elmúlt napok utazással is teltek. Míg a hét közbeni engesztelő napon Ramat Ganban maradtam, a hétvégét kedves ashkeloni ismerőseimnél töltöttem. Szombat este aztán irány vissza a 19:08-as gyorssal, vásárnap munka, majd buszozás és vonatozás a szukoti vacsorára, a rokonokhoz a tengerparti városba. A változatosság kedvéért Rehovotig gumikeréken tettem meg az utat, hogy utána visszazálljak a már jól ismert vaskerekűre. A tömegközlekedési eszközökön találkozik az ember az izraeli társadalom keresztmetszetével igazából. Bevándorlók a világ minden tájáról, gyerekes családok, katonák, öregek, kaftánosok, félmeztelen tengerpartra igyekvő kamaszok, táskákat cipelő háziasszonyok, afrikai menekültek, van minden. Hol orosz, hol spanyol, hol francia szó üti meg az ember fülét lépten-nyomon. Mintha csak egy nagy "utazáson" lenne az ember kultúrák, eltérő szokásvilágok keverednek az emeletes vonat felső szintjén, vagy a múzeumi korú 164-es buszon. Nincs két egyforma kirándulás, az utazóközönség folyton változik.

(2012. október 15.)

Tíz nap posztolási szünnep után újra visszatér a posztdok blogger. Az atomi erőmikroszkóppal (AFM) vizsgálom a tegnap, a kesztyűs dobozban kialakított nikkell-bevonatokat. Egy-egy paraméter állítása közben van pár perc elmerengeni azon a csodán, leírhatatlan édenkerti varázslaton, amelyet az elmúlt napokban átélhettem. Itt ez a blog. Másfél éve örömet, bánatot megosztok a kedves Olvasókkal. Most egy kicsit nehéz helyzetben vagyok. A szerelemről szeretnék bejegyzést írni. A számról, amely eddig hiányzott a virtuális könyvem lapjairól. A szakmai, izraeli, családi élet mellett új tényező jelent meg a távolba szakadt kutató életében. Nem, nem, pont ettől nem foszthatom meg mindazokat, akik a Kispaszi.com-ra kattintanak.

A történet nem ma kezdődött, 13 éve ismertem meg őt, hol máshol, mint kedvenc szarvasi táboromban. Ő volt az egyik főnököm, akitől kezdő ifjúsági vezetőként szó szerint rettegtem. Mire előre léptem a nem létező ranglétrán, s együtt vezettük a ránk bízott "unit"-ot, már félszavakból is megértettük egymást. Tengernyi közös esti program és foglalkozás született az együttműködésünkből. Együtt értékeltünk, terveztünk, feed-

back-eltünk tíz éven át. Nem mondom, hogy sosem merült fel bennem, esetleg tovább is léphetnénk a szigorúan vett szakmai kapcsolaton, de az élet nem így gondolta. Aztán eljött az idei nyár, újra Szarvas, korcsoportvezetői egy évtizedes jubileumi nyarunk, s már az előkészítő héten ott zizegett valami köztünk a levegőben. A pre-camp után jött az első turnus. Kinek van ideje, 35 apróság felett felelősséget vállalva a szerelemre. Mifkád, napi hat foglalkozás, problémák, szülők, rohanás az orvosiba. Az ember gyakran azt sem tudja, hol áll a feje, s mégis amikor szembe jött, amikor ott ült velem az esti, napértelkő gyűlésen. Egy szó, mint száz, pár nappal magyarországi látogatásom vége előtt elcsattant az első csók közöttünk. A csók, amelyre tudat alatt már nagyon régen vártunk. 30-as, őszülő halántékkal, újra szerelmesnek éreztem magam.

Két és fél hónap távkapcsolat várt ránk. Alig telt el pár nap, s ki derült, amint tud, meglátogat majd Izraelben. Őszintén szólva egy kicsit megriadtam, s nagyon meghatódtam, értem még Komáromig se nagyon utazott senki sem, nem hogy a Szentföldre.

Piros betűkkel véstem be a munkahelyi, Pestről hozott nap-tárba: OKTÓBER 5. 2:10 BEN GURION REPÜLŐTÉR.

Már egy-két héttel a nagy nap előtt nekiláttam a takarításnak, szerény izraeli hajlékom "barátnő-kompatibilissé" tételének. "Milyen ciki lenne, ha egy koszos zokni esne ki valamelyik szekrényajtó mögül." – lett rajtam úrrá a pánikhangulat. Egyre gyorsabban teltek az órák. Hűtő feltöltve, ruhák élre hajtva, közös programok megszervezve. Csütörtökön hamarabb befejeztem a munkát, utolsó simítások. A tükör előtt próbáltam fel az erre a napra vett új ingemet, fésű keresés, mély levegő, úton vagyok a repülőtérre. Picit remegnek a lábaim. Sosem vártam még a barátnőmet Izrael kapujában. Rózsával és I love you feliratú léggömbbel felvértezve lesem a harminc perces késéssel leszállt gép utasait. Enyhe gyomorgörcs, mint a Dózsa György úton a szarvasi turnusok kezdete előtt. Nyílik az ajtó, kilép szívem választottja a tranzitból. A haját lobogtatja a szél – mint egy sampón reklámban, – gyönyörűbb, mint valaha. Körülötte minden elhomályosodik, elé sietek, csak Ő meg ÉN a Ben Gurion várócsarnokában. Újra együtt vagyunk!!! Kezdődnek a közös szentföldi kalandjaink! ◀

Folytatjuk.

DR. ORNA
MONDSCHHEIN

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből A csodás chanukai ananász

A közeledő Chanuka visszahoz nekem egy régi emléket. Chanuka előtt beteg voltam. Semmi komoly, csak egy kellemetlen megfázás, köhögés, torokfájás és láz. Lógásról nem is volt szó, én szerettem iskolába menni, de egy kis otthoni lustálkodás jól jött. Finom húsleves, sok citromos tea és az ágy melletti könyvek ígérték, hogy legalább pár napra meg lehet szabadulni a mindennapi feladatoktól.

Még a leckéket se kaptam barátnőktől. Nem akartam, hogy ez a sok jószág hamar véget érjen. A szomszédaink Egyiptomból jöttek Izraelbe, illetve Alexandriából. Ott egy áruházuk volt, szép házuk és nagy baráti körük. A gyerekeket a legjobb iskolákba küldték és felsőfokú tanulmányaikat európai országokban folytatták. Mindenki beszélt négy-öt nyelven, nyáron különös helyeken nyaraltak, az életük mesebeli volt.

Az ötvenes évek elején miután megalakult Izrael Állama az egyiptomi zsidók a helyzete romlott, sokan elvesztették a munkahelyüket és a vagyonukat. A szomszédjaink is közöttük voltak. Először Európába mentek, onnan Izraelbe. A nagyáruházat felcserélték egy kis női ruha boltra, a nagy családi házat egy kis 2 szobás lakásra, de boldogok voltak, hogy az egész család megmenekült és együtt vannak.

Ez a kedves szomszédasszony bejött hozzánk, mikor látta, hogy beteg vagyok, rögtön ajánlotta, hogy egyek ananászt, amely tele van C vitaminnal és sok más tápláló anyaggal. Mi tudtuk, hogy van valahol a világban ananász, de valójában sose láttuk és soha nem

kóstoltuk. Megköszöntük a tanácsát, de tudtuk, hogy sehol se lehet ananászt találni. Valójában akkor még nem lehetett piacon vagy üzletekben kapni, de nem is kerestük, mert valahogy nagyon gyanakvók voltunk az ismeretlennel szemben.

Másnap a szomszédasszony két tányérral jött be, az egyikben gyümölcssaláta volt, a másikban egy szelet sütemény. A gyümölcssalátában valami furcsa, idegen ízű gyümölcs volt, kiderült, hogy ananász volt, konzervből, amelyek a szomszédok külföldről kaptak. A sütemény finom, könnyű piskóta ananász darabokkal. Nem kedveltem akkor még ezt a gyümölcsöt, nehéz volt lenyelni a gyümölcssalátát meg a süteményt, de nem akartam a kedves szomszédnak csalódást okozni.

A következő nap az összes megfázási tünetem megszűnt, a következő nap visszamentem az iskolába. Könnyen elhittük, hogy az ananász gyógyított meg, de azóta lassan megkedveltem ezt a különös gyümölcsöt. Már évek óta üvegházakban itt is nevelnek ananászt. Nem olyan optimális a környezet mint Távol-Keleten, de mesterségesen sikerül itt is termelni. Persze konzervbe található minden élelmiszerüzletben.

Chanukakor ünnepeljük azt a csodát, hogy egy kis kanna olaj eltartott 8 napig és annak az emlékére szokás olajban sült ételeket enni. A fánkot és a látkeszt is olajban sütjük. De, ha akarunk egy kis változtatást, próbáljuk meg ananász szeleteket ki-sütni.

Hozzávalók: 8 szelet ananász, lehet konzerv is, 1 pohár liszt, 2 tojás, 1 1/2 pohár tej, egy kis só.

Elkészítés: A lisztet, tojást, tejet és sót összekeverjük. Belemártjuk az ananász szeleteket és forró olajban sütjük, míg szép barnák lesznek. Tálaljuk vanília fagyalattal, lekvárral vagy csokoládé krémmel. ◀

Koncert

a Baptista Gyülekezetnél

November 30-ra Kollár Zoltán közvetítésével meghívást kaptunk a Baptista Gyülekezet által szervezett ünnepi koncertre. Az est vendége volt az Eben Ezer énekkar, amely az Al kanfej hasalom című koncertjét mutatta be. A Szlovákia különböző településeinek gyülekezeti tagjaiból szerveződött kórus főleg bibliai témájú műveket adott elő, héber, angol és szlovák nyelven, Mgr. art. Mária Volárová karmester vezetésével, legtöbbit zenei kísérettel. A fiatal, lelkes tagokból álló énekkar különböző programjaival fellép Szlovákia és Csehország zsidó rendezvényein. Tavasszal izraeli vendégszereplésre utaznak. Köszönjük a meghívást, és a közönség számára nyújtott maradandó zenei élményt. ◀

Pokračovanie zo strany 4.

Predložila som návrh inštalácie pamätnej tabule zastupiteľstvu. Poslanci jednohlasne schválili jej realizáciu vrátane financovania nákladov. Myslím si, že tento postoj znamenal veľké plus pri realizácii nášho plánu. Ďalší pozitívny prístup sme zažili zo strany rodiny Cséplóovej. Rodinná firma Euro Press Kft. je majiteľom budovy niekdajšej synagógy. Na stene tejto budovy sme pamätnú tabuľu umiestnili. Rodina prispela k organizácii podujatia aj finančne. Možno sa vyskytli aj negatívne hlasy z radov obyvateľov, ale aj som sa stretla len z pozitívnymi. Žije už len veľmi málo z tých obyvateľov, ktorí si pamätajú na židovské obyvateľstvo Bátorových Kosíh. Pre nich bolo dôležité, aby sme si ich pripomenuli aspoň takýmto spôsobom.

V akom stave je miestny židovský cintorín? Kto sa stará o jeho údržbu?

Cintorín v Bátorových Kosíhách je v pomerne dobrom stave. Asi pred 4–5 rokmi obec dostala jednorazový finančný príspevok od Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike v Bratislave. Vtedy zamestnanci samosprávy a dobrovoľníci vykonali väčšie rekonštrukčné práce – vyrobili železnú bránu, z 0,8-hektárového územia odstránili buriň. Žiaľ, v nasledujúcich rokoch sa obci nepodarilo udržať si zamestnancov, stav cintorína preto stagnuje. V súvislosti s výročím sme sa rozhodli, že naše občianske združenie cintorín trochu vyčistí. Naši členovia István Gála, Ervin Kurcz a Dezső Szuri z Modran boli tí, ktorí veľkú časť práce vykonali. My, dievčatá – Júlia Varga, Zsuzsanna Mellék a ja – sme pri vyčistení cintorína a pri príprave podujatia vykonávali ľahšie práce.

Kde sa vám podarilo nájsť potomkov?

V „pátraní“ po potomkoch nám veľmi pomohol internet, Facebook. Začiatkom leta vznikol videofilm a cintoríne (<https://youtu.be/EYDSZTRv9Qo>), ktorý vyrobil člen nášho združenia István Gál. Toto video sme zdieľali v našej skupine na Facebooku na Slovensku, v Maďarsku a v Izraeli s poznámkou, čo pripravujeme v novembri. Mali sme aj staršie kontakty na potomkov rodiny Binetterovej a Schmelczovej. Na odhalenie pamätnej tabule prišli potomkovia z Izraela, Austrálie, Maďarska, Rakúska, Veľkej Británie, a samozrejme, zo Slovenska. Viacerí sa nám ozvali, že teraz sa im síce nepodarilo pricestovať, ale určite niekedy do Bátorových Kosíh prídu.

Foto: Péter Maurer

Na našom podujatí sa zúčastnili predstavitelia náboženských obcí z Komárna, Galanty, Dunajskej Stredy a Bratislavy, ktorí boli v príbuzenskom, priateľskom, a takpovediac historickom vzťahu s bývalou obcou v Bátorových Kosíhách.

Aké máte plány do budúcnosti v tejto oblasti?

Každopádne by sme chceli dať do poriadku cintorín. K tomu, samozrejme, okrem oduševnenia potrebujeme aj financie. A nie málo. Tehlový plot cintorína je mierne povedané neúplný, na mnohých miestach celkom chýba. Stav 400 náhrobných kameňov je rôznych. Staršie sú v pomerne uspokojivom stave, avšak tie zo začiatku 20. storočia vyrobené zo žuly, sú zvalené na zemi. Či je to dielo prírody, či ľudských rúk, dnes už nevieme. Aby sme s prácami mohli začať, podporili nás potomkovia niekoľkých rodín, ako Gary Binetter, rodina Turčanová (potomkovia rodiny Dickovej), resp. rodina Korossy (potomkovia rodiny Schmelcz).

Určite sa budeme uchádzať o finančný príspevok, kde sa len dá. K tomu očakávame aj nápady vážených čitateľov na adrese gbzsoch@gmail.com. Akákoľvek informácia je pre nás veľkou pomocou.

Viacerí potomkovia navštívili zem svojich predkov po prvýkrát. Strávili tu veľmi krátky čas. Nemali šancu spoznať dnešnú tvár Bátorových Kosíh, dnešnú obec. Preto by sme chceli aspoň raz ročne zorganizovať ich stretnutie. Zatiaľ nevieme, či to spojíme s niektorým väčším podujatím v našej obci, či s nejakým židovským sviatkom. Najprv to chceme dohodnúť s nimi, a uvidíme.

Touto cestou by som sa chcela poďakovať náboženskej obci v Komárne za pomoc, ktorú nám pri príprave odhalenia pamätnej tabule poskytla. Dúfame, že po výstave v roku 2015 a po terajšom odhalení pamätnej tabule budeme mať čoraz viac spoločných podujatí. ◀

PT

Koncert v baptistickej náboženskej obci

Dňa 30. novembra sme prostredníctvom Zoltána Kollára dostali pozvanie na slávnostný koncert organizovaný baptistickou cirkvou. Hostom večera bola formácia Eben Ezer, ktorá odohrala svoj program s názvom Al kanfej hašalom. Spevácky zbor tvorený členmi rôznych náboženských spoločenstiev z celého Slovenska interpretoval pod taktovkou Mgr. Art. Márie Volárovej najmä diela s biblickou tematikou v hebrejčine, angličtine a slovenčine, väčšinu z nich s hudobným sprievodom. Zbor plný mladých a oduševnených ľudí vystupuje so svojimi programami na židovských podujatiach na Slovensku i v Česku. Na jar odchádzajú hosťovať do Izraela. Ďakujeme za pozvanie a za vynikajúci hudobný zážitok, ktorý obecencstvu poskytli. ◀

PZs

Odhalenie pamätnej tabule v Bátorových Kosihách

Rozhovor s Gizelou Zsok

Volám sa Gizela Zsok a v súčasnosti žijem v Bátorových Kosihách. Vyštudovala som odbor knihovníctvo a novodobá muzeológia na Univerzite Lóranda Eötvösa v Budapešti. Diplomovú prácu som písala na tému histórie židovskej komunity v Bátorových Kosihách. Pracovala som najmä v knižniciach, v oblasti ochrany pamiatok, v médiách a v samospráve. V súčasnosti so svojom voľnom časom pôsobím ako predsedníčka občianskeho združenia Pro Futuro Villa Kezw.

Porozprávajte, prosím, našim čitateľom o najvýznamnejších mílnikoch histórie židovstva v Bátorových Kosihách.

V Bátorových Kosihách, ktoré boli od roku 1532 až do konca 19. storočia opídnom, sa židovské rodiny začali usídľovať na konci 17. storočia. Oficiálne ich usadenie povolili vtedajší zemepáni, rodina Pálffyová v roku 1712. Prvým známym rabínom obce bol ELIAHU ZAHLEN (alebo Zalin) z Oradei, ktorý tu zomrel v roku 1786. Bol autorom významných diel, najznámejším je jeho učebnica matematiky v hebrejskom jazyku M'lekhet Mahshevet, ktorá vyšla vo Frankfurte v roku 1766.

Najvýznamnejšie obdobie obce bolo v 19. storočí. V tom čase bol v Bátorových Kosihách chéder, hodiny talmudu, ješiva, ženský spolok, Chevra kadiša a od roku 1840 jednotriedna elementárna škola. Počas existencie ortodoxnej židovskej obce vznikli štyri synagógy a päť modlitební. Posledná synagóga bola postavená koncom 19. storočia. Obec mala aj mikve a bet midraš. Židovské obyvateľstvo zohrávalo, samozrejme, významnú úlohu v hospodárskom a kultúrnom živote obce. Boli aktórnami miestneho pivovaru a liehovaru, pô-

sobili v obci ako malo- a veľkopodnikatelia. Boli zakladajúcimi členmi miestneho kasína (rozumie sa pod tým dejisko miestnej kultúry), občianskeho čitateľského spolku, ale napr. aj sporiteľne v Bátorových Kosihách a v roku 1919 založili Športový spolok Bátorových Kosih – t.j. futbalové mužstvo. V mennom zozname z roku 1889 obsahujúcom mená volených členov zastupiteľstva obce a funkcionárov s volebným právom nachádzame viac mien osôb židovského vierovyznania, ktorí boli poradcami zastupiteľstva. Do matričného územia patrilo aj 18 menších obcí z okolia. Prvá svetová vojna si od obce vyžiadala deväť hrdinských obetí. V období medzi dvoma svetovými vojnami vychádzalo periodikum Emek Halóchó (Emek HaHalacha) v hebrejskom jazyku, ktorý redigoval Izráel Reich.

Ohľadne počtu židovských obyvateľov obce existuje viacero štatistík. Najpočetnejšia bola obec vtedy, keď ráatala 600 obyvateľov (tu pravdepodobne popri ortodoxných figurujú aj neológovia – zdroj Židovský lexikón). Počas prvej republiky bolo silnejšie vysídlenie, najmä do bližších i vzdialenejších miest.

V máji 1944 žandári sústredili Židov v

miestnej synagóge a 16. a 23. júna ich odviezli do Štúrova a odtiaľ do Levíc. Spomedzi Židov deportovaných do Osvienčimu prežili peripetie vojny len málokto. Po alijách do Izraela zostal v Bátorových Kosihách jeden občan židovského vierovyznania, ktorý zomrel pri nehode na motocykli.

Ako vznikla myšlienka odhalit pamätnú tabuľu? Kto vám pomohol realizovať túto myšlienku?

Naše občianske združenie Pro Futuro Villa Kezw sa venuje histórii obce a rodinným príbehom tunajšieho obyvateľstva. Zbierame vecné pamiatky, obrazový materiál a okrem iného v jednej uzavretej skupine na Facebooku <https://www.facebook.com/groups/592040437598256/> a na jednej sociálnej stránke <https://www.facebook.com/tajhazbatorokesz/> uverejňujeme dokumenty, fotografie a údaje. Pripomenuli sme si rôzne výročia, či už prostredníctvom facebooku, či výstavou, podujatím. Aj myšlienka pamätnej tabule vznikla takýmto spôsobom. Žiaľ, v tomto roku si pripomíname 75. výročie odvečenia a zavraždenia väčšiny židovského obyvateľstva Bátorových Kosih. Podujatie pripravili a uskutočnili členovia občianskeho združenia.

Ako prijali túto myšlienku obyvatelia a vedenie obce?

V posledných voľbách do miestnej samosprávy som sa vďaka podpore obyvateľov stala poslankyňou miestneho zastupiteľstva.

Pokračovanie na strane 5.

Foto: Milan Drozd

Boaz Modai – veľvyslanec Štátu Izrael na Slovensku

Volám sa Boaz Modai a už 7 generácií žije moja rodina v Izraeli. Patrí k Šalamúnovej rodine, jednej z najväčších židovských rodín žijúcich v Izraeli. Keď sa ma pýtajú odkiaľ pochádzam, zvyčajne odpovedám že „odvšadiaľ“. Narodil som sa totiž v Haife, väčšinu svojho života som však žil v Tel Avive a jeho okolí a moje skutočné korene sú v Jeruzaleme, vo Svätom meste.

Študoval som politológiu na Tel-Avivskej Univerzite, takže práca na Ministerstve zahraničných vecí a absolvovanie kurzu kadetov pred viac ako 35 rokmi boli logickým vyústením mojich štúdií.

Predtým, ako som bol vymenovaný za veľvyslanca Izraela na Slovensku, som dlhodobo pôsobil v Guatemale, Londýne, Ríme (Veľvyslanectvo Izraela pri Svätej Stolici) a ako veľvyslanec v Írsku. V období medzi vyslaniami som v Izraeli pracoval na oddelení diplomatického výcviku a náboru, ktoré pripravuje mladých diplomatov až do chvíle, kým sa nestanú vedúcimi diplomatických misií. Mám štyri deti, dve z nich momentálne slúžia v armáde v rámci povinnej vojenskej služby. Svoj voľný čas rád trávim čítaním, rád varím a šport si rád pozriem ako divák, ale venujem sa mu aj aktívne.

Veľvyslanectvo štátu Izrael pôsobí na Slovensku od roku 2006. Aké sú hlavné ciele vašej diplomatickej misie v nasledujúcich mesiacoch/rokoch?

Som štvrtým veľvyslancom Izraela pôsobiacim na Slovensku. Zastupovanie Štátu Izrael a jeho národa vnímam ako poslanie a za svoj hlavný cieľ považujem prehĺbovanie vzťahov medzi Slovenskom a Izraelom v každej možnej oblasti.

Aj napriek obmedzenosti našich zdrojov plánujem pokračovať v kultúrnych aktivitách veľvyslanectva a naďalej prinášať slovenskému publiku izraelskú hudbu, tanec, kulinárske umenie a literatúru. Som tiež presvedčený, že potenciál hospodárskej spolupráce medzi našimi krajinami je obrovský. Izraelská expertíza v oblasti inovácií a podnikania je známa po celom svete Slovensko nevyvímajúc a rád by som nadviazal na existujúcu spoluprácu a zameral sa na aktivity, ktoré ešte väčšmi zblížia obyvateľov našich krajín.

Keď sa ma opýtali na misiu na Slovensku, rozdelil som to na tri obdobia: minulosť, prítomnosť a budúcnosť. Okrem prehĺbovania existujúcich a budovania no-

vých väzieb medzi našimi krajinami a premýšľania o nových spôsoboch spolupráce, totiž nemôžem zabudnúť na tragickú históriu židovských komunít v tejto krajine. V 30. rokoch minulého storočia bolo Slovensko domovom početnej židovskej komunity s viac ako 100 000 obyvateľmi, avšak drvivá väčšina z toho zahynula, resp. bola vyvrazená nacistami v období holokaustu. Považujem za dôležitú povinnosť udržať pamiatku obetí nažive a podporovať vzdelávacie iniciatívy zamerané na boj proti antisemitizmu vo všetkých možných ohľadoch, aby sa táto tragédia už nikdy neopakovala.

Mohli by ste nám vysvetliť, aký je stupeň / úroveň bilaterálnych vzťahov medzi Slovenskom a Izraelom?

Izrael vníma Slovensko ako spriatelenu krajinu a uvedomujeme si že spomedzi členských štátov EÚ má k Izraelu veľmi blízko. Želám si, aby tieto dobré vzťahy a prístup pokračovali a naďalej sa zlepšovali. Veľký záujem o izraelské odborné znalosti v rôznych oblastiach nám umožňuje prehĺbiť kultúrne vzťahy, ako aj hospodárske a politické väzby.

Ako plánujete vytvoriť lepší obraz o Izraeli na Slovensku?

Okrem toho, čo som už spomínal, verím v silnú spoluprácu so zástupcami médií, ktorým rád predstavím pozadie (súčasných) záležitostí na Blízkom východe. S cieľom predstaviť pravú izraelskú esenciu využívame naše sociálne médiá a pracujeme na zvyšovaní informovanosti o tom, čo Izrael môže ponúknuť. Mám v pláne spolupracovať a zdieľať svoje názory aj s akademickou obcou a inými relevantnými inštitúciami.

Ako plánujete spoluprácu s miestnymi židovskými komunitami?

Doteraz som mal možnosť byť v kontakte hlavne so Zväzom židovských náboženských komunít a Židovskou náboženskou obcou v Bratislave, ale teším sa na rozhovory so zvyškom komunity po

celej krajine. Plánujeme nové projekty a spoločne organizujeme niektoré z našich hlavných podujatí. V blízkej budúcnosti sa plánujem zúčastniť ich vzdelávacích a športových aktivít. V neposlednom rade plánujem čo najviac cestovať po Slovensku a kontakt so židovskými komunitami bude vždy dôležitou súčasťou programu týchto regionálnych návštev.

Kolko družobných miest (dohôd) existuje medzi Slovenskom a Izraelom? Plánujete/chcete uzavrieť viac?

Teší ma, že spolupráca medzi Slovenskom a Izraelom prekvitá. Som si vedomý spolupráce niekoľkých družobných miest a som v procese sprostredkovania dohody medzi mestom Lučenec a mestom v centre Izraela. Je dôležité uviesť, že medzi našimi krajinami bola podpísaná dohoda zameraná na spoluprácu v oblasti priemyselného výskumu a vývoja a dohoda o spolupráci v oblasti vzdelávania, vedy, kultúry a športu mládeže, ktorá okrem iného umožnila izraelským študentom študovať na Slovensku a naopak. Záujem o spoluprácu je na oboch stranách, cestovný ruch neustále narastá a črtajú sa nové spoločné projekty.

Veľvyslanectvo Štátu Izrael v Bratislave pracuje s obmedzenými zdrojmi, čo sa týka zamestnancov aj rozpočtu. Spolupracujeme so židovskou komunitou a vítame ich pomoc a nápady, ktoré poslúžia naplneniu nášho spoločného cieľa – podporovať Štát Izrael a židov na celom svete. Verím, že spojíme sily v spoločnom snažení. ◀

PT

Komunitná mozaika

– fotografie z minulosti našej obce –

► Menház – Ul. Eötvösa (198?) – Pôvodný objekt židovského starobinca, ktorý bol postavený v roku 1896, dnes slúži miestnej židovskej obci ako komunitné centrum. Vstup do komplexu s neogotickou tehlovou fasádou je na nároží. V severnej časti zadného traktu sa nachádza synagóga, architektonicky zdôraznená vysokou štítovou strechou, rozetovým oknom a vstupným portálom. V súčasnosti využíva miesta komunita synagógu bývalého židovského starobinca. Interiér súčasnej modlitebne tvorí jednoduchý priestor zaklenutý valenou klenbou s pôvodným mobiliárom a pôsobivou neogotickou výzdobou. Návštevníci by nemali zabudnúť na prehliadku expozície dejín komárňanskej židovskej komunity, ktorá sa nachádza v priestoroch náboženskej obce.

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia
IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno
alebo
IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Nástenka

krátke správy

Vydávanie Spravodajcu a Klub Šalom podporili: Franz Schmidek (Viedeň) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

Zimné prázdniny: kancelária ŽNO v Komárne bude od 23. decembra 2019 do 6. januára 2020 zatvorená. V neodkladných záležitostiach nás zastihnete na adrese kile@menhaz.sk.

Začalo sa zúčtovacie obdobie našich projektov v roku 2019 a pokračuje podávanie žiadostí o poskytnutie dotácií na rok 2020.

Naďalej očakávame vaše návrhy podujatí na našich kontaktných adresách.

Chanuka v Győri

Židovská náboženská obec v Győri poriadka tradičné oslavy sviatku Chanuka dňa **29. decembra popoludní od 15. do 18. hodiny** v rámci Festivalu piatich kostolov, na ktoré srdečne pozýva aj náboženské obce zo zahraničia. Na podujatí účinkujú: Péter Joel Toth, hlavný rabín v Győri, kantor Dávid Dévényi a skupina Aborder Klezmer Band. Vstup voľný, ale registrácia vopred je potrebná na e-mailovej adrese info@ottemplom.hu. ◀

Spravodaj – mesačník ŽNO v Komárne, **založené** v roku 5756. (1996), **šéfredaktor**: Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci**: Judit Haas, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava**: Richard Saláth, **jazyková korektúra**: Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Katarína Potoková (Nitra), tlač: Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO**: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel.:/fax: 00421/35/7725-355. **Regisračné číslo**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Periodikum je nepredajné.

Odhalenie pamätnej tabule

► V máji 1944 žandári sústredili Židov v miestnej synagóge a 16. a 23. júna ich odviezli do Štúrova a odtiaľ do Levíc. V tomto roku si pripomíname 75. výročie odvečenia a zavraždenia väčšiny židovského obyvateľstva Bátorových Kosíh. Podujatie pripravili a uskutočnili členovia občianskeho združenia Pro Futuro Villa Kezw. (strana 4.)

Chanuka v Komárne s formáciou Pressburger Klezmer Band

Tristoročná chanuková slávnosť Židovskej náboženskej obce v Komárne sa bude konať **v nedeľu dňa 22. decembra 2019 o 14.30 hodine** v Menháze (Starobinci). Pri príležitosti zapálenia prvej sviečky srdečne očakávame deti i dospelých. Program: koncert skupiny Pressburger Klezmer Band, zapálenie sviečky, hry pre deti, ochutnávka tradičných sviatočných jedál.

Vstup voľný. Podujatie sa uskutoční za finančnej podpory Fondu Gábora Bethlena, mesta Komárno, nadácií JHF, JCD, JDC, a EZRA a Fondu národnostných menšín. Oslavujte s nami! ◀

Najvýznamnejšie podujatia ŽNO v Komárne v roku 2020

Pamätný deň holokaustu OSN a Tu Bi Švat – 26. januára 2020, nedeľa
Purim – 10. marca 2020, utorok
Séderový večer – 8. apríla 2020, streda
Komárňanské dni – Jom Haazmaut – 29. apríla 2020, streda
Deň martýrov – 7. júna 2020, nedeľa
Európsky deň židovskej kultúry – 30. augusta 2020, nedeľa
Roš Hašana – Nový rok – 18. septembra 2020, piatok
1. deň Roš Hašana – 19. septembra 2020, sobota
Kol Nidre – 27. septembra 2020, nedeľa
Jom Kipur – 28. septembra 2020, pondelok
Sukot – v dňoch 5.-8. októbra 2020
Chanuka – 13. decembra 2020, nedeľa

Myšlienky redaktora

S bratom sme boli navštíviť pacienta v Charitatívnej nemocnici Zväzu maďarských židovských náboženských obcí na Americkej ulici v Budapešti. Je piatok popoludní. Skôr, ako sa vyberieme domov, zjždeme do miestnej modlitebne. Komunita sa schádza pomaly, pacienti prichádzajúci/privádzaní na modlitbu, niekoľko obyvateľov z okolia. Prichádza rabín, spoločne vítame sviatok. Navštívil som už mnoho synagóg, ale táto príležitosť je celkom mimoriadna. Mohol by som ju nazvať aj ohromujúcou. Viera a láska k tradíciám sú priam hmatateľné. Akoby tu medzi nemocničnými stenami malo každé slovo modlitby osobitný význam.

Keď sa pri časti odriekanej postojacky ujo sediaci pár metrov predomnou pokúša zo všetkých síl vstať z vozička, žiaľ, nie veľmi úspešne, človeku doslova puká srdce. Som pod dojmom týchto zážitkov, hľadím do prázdna, ostatní zatiaľ diskutujú vo veci inej časti modlitby. „Nemal by som častejšie chodiť do „domu štúdia“, kým ma tam ešte odnesú vlastné nohy?“ – zamýšľam sa nad svojim vzťahom k viere. Nech sú modlitby vyslyšané, nech bolesti ustanú a nech Všemohúci dá, aby sa všetci prítomní mohli ešte dlho schádzať na obrade kabalat šabat medzi starými stenami liečebnej inštitúcie, alebo radšej doma! ◀

ANDRÁS PASZTERNÁK

